

جشنواره فیلم‌های آموزشی از دیروز تا امروز

محمد دشتی

نخستین بار در زبان فارسی برای نامیدن این رویداد ابداع و به کار گرفته شد. بدین ترتیب، نام فستیوال در دوره ششم در سال ۱۳۴۸ (۱۹۶۹)، به «جشنواره بین‌المللی فیلم‌های آموزشی» تغییر نام یافت. این جشنواره قبل از انقلاب اسلامی ۱۴ دوره برگزار شد. پانزدهمین دوره برگزاری جشنواره و نخستین دوره برگزاری آن پس از پیروزی انقلاب اسلامی، پس از چند سال وقفه، تحت نام «جشنواره بین‌المللی فیلم‌های آموزشی و تربیتی» با شرکت ۲۱ کشور در سال ۱۳۶۴ (۱۹۸۵)، هم‌زمان با هفته معلم، از ۱۲ تا ۱۹ اردیبهشت‌ماه در تهران و در محل موزه هنرهای معاصر برگزار شد. از دوره بیستم نام جشنواره به نام کنونی آن، یعنی «جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد» تغییر کرد.

از دوره بیست و سوم در سال ۱۳۷۲ (۱۹۹۳)، جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد علاوه بر تهران، هم‌زمان در مرکز استان هرمزگان، شهر بندرعباس نیز برگزار شد. از آن پس، تا دوره چهل و سوم، جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد هر سال در تهران و سپس استان‌های دیگر کشور برگزار می‌شود.

از فیلم آموزشی تا بسته آموزشی

پس از گذشت چندین سال از اجرای «طرح سامان‌دهی کتاب‌های آموزشی» که با هدف سمت دادن به تولید و انتشار کتاب‌های

تاریخچه جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد

جشنواره فیلم‌های آموزشی رشد قدیمی‌ترین جشنواره فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی در ایران است. در سال ۱۳۴۱، وزیر وقت آموزش و پرورش ایران، دکتر پرویز خانلری که نسبت به تهیه فیلم خوش‌بین نبود و تصور می‌کرد فیلم ابزاری برای استعمار است، پس از اعزام چند نفر به فرانسه و آوردن نمونه‌هایی از فیلم‌های آموزشی و تربیتی، دیدگاهش نسبت به این فیلم‌ها تغییر کرد و این موضوع خود آغازی برای ورود وزارت آموزش و پرورش به موضوع فیلم‌های آموزشی و تربیتی شد.

جشنواره بین‌المللی فیلم‌های آموزشی رشد، جشنواره‌ای تخصصی است که با مدیریت وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران و اهتمام سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و توسط دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی هر سال با هدف شناسایی، انتخاب و معرفی فیلم‌های برتر آموزشی و تربیتی برگزار می‌شود. جشنواره بین‌المللی فیلم‌های آموزشی رشد نخستین بار در سال ۱۳۴۲ هجری شمسی (۱۹۶۳ میلادی) توسط «اداره فعالیت‌های سمعی و بصری» وزارت آموزش و پرورش در تهران برگزار شد. نام رسمی این جشنواره در ابتدا «فستیوال بین‌المللی فیلم‌های آموزنده» بود، اما پس از پنج دوره برگزاری، واژه «جشنواره» برای

آموزشی مناسب و کمک آموزشی مناسب صورت گرفت، آیین نامه سامان دهی منابع آموزشی و تربیتی (مواد و رسانه‌ها) در هشتصد و بیست و هشتمین جلسه «شورای عالی آموزش و پرورش» و در تاریخ ۲ شهریور ۱۳۸۹ به تصویب رسید و پس از تأیید رئیس جمهور و رئیس شورای عالی آموزش و پرورش، در تاریخ ۶ اردیبهشت ۱۳۹۰ برای اجرا توسط وزیر آموزش و پرورش به «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» ابلاغ شد. تفاوت اصلی ایجاد شده توسط مصوبه مذکور این بود که به جای تأکید بر کتاب، موضوع مواد و رسانه‌های آموزشی و از جمله فیلم‌های آموزشی و کمک‌درسی مورد تأکید و توجه قرار گرفت. در واقع بسته آموزشی به محور استانداردهای کتاب‌های آموزشی تبدیل شد. این در حالی است که یکی از عناصر بسته‌های آموزشی، فیلم آموزشی است و از سالیان دور و از هنگامی که فیلم‌های ۸ و ۱۶ میلی‌متری به‌عنوان ابزار آموزشی، برای آموزشکده‌ها و مدارس ارسال شدند، عملاً این گونه فیلم‌ها به مدارس راه یافتند و جای خود را در روند آموزش و یادگیری باز کردند.

نماد جشنواره بین‌المللی فیلم رشد

با آغاز کار جشنواره بین‌المللی فیلم‌های آموزشی رشد در سال ۱۳۴۲، انتخاب و اهدای جایزه‌ای منحصر به فرد برای اولین جشنواره فیلم در ایران در این زمینه امری الزامی بود. بنابراین به پیکره‌ای زیبا و کوچک با قدمتی ۱۲۰۰ ساله که نتیجه جست‌وجو و تلاش فراوان باستان‌شناسان در موزه ایران باستان بود، رجوع شد؛ پیکره‌ای که در حفاری از تپه‌ای با نام «دلفان» در استان لرستان به‌دست آمده بود. برای تبدیل این پیکره به تندیس و نماد جشنواره، هنرمندان با ذوق ایرانی پیکره‌هایی با رنگ‌های طلایی، نقره‌ای و برنزی با پایه‌های مرمی براساس آن ساختند؛ نمادی از ایران و تمدن غنی آن که به‌صورت مداوم در ۱۴ دوره نخستین جشنواره‌های بین‌المللی رشد به فیلم‌های برگزیده اعطا می‌شد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، جوایز جشنواره بین‌المللی فیلم‌های آموزشی رشد در سه رنگ طلایی، نقره‌ای و برنزی در قالب این عناصر تهیه شدند: گل لاله برگرفته از خون پاک شهدا، کتاب باز نشانه تعلیم و تربیت و دو دست زیر آن نشانگر حمایت از امر آموزش و پرورش، علم و دانش و در نهایت پرفراژ فیلم نمادی از فیلم و فعالیت اصلی جشنواره که همان حضور فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی است. این جوایز در هر دوره به برندگان هر رشته طی مراسمی خاص اهدا می‌شوند.

از جشنواره سی‌ام به بعد طرح‌های متفاوتی برای نشانه جایزه جشنواره طراحی شدند و سرانجام در سال‌های اخیر، طرحی منتخب با تغییراتی هر ساله به‌عنوان نشانه جایزه زرین، سیمین و برنز به برگزیدگان اهدا می‌شود.

گروه‌های جشنواره بین‌المللی فیلم رشد

این گروه‌ها عبارت‌اند از: فیلم‌های آموزشی کوتاه و بلند؛ فیلم‌های مستند کوتاه و بلند؛ فیلم‌های انیمیشن کوتاه و بلند؛ فیلم‌های تربیتی داستانی کوتاه برای کودک و نوجوان، اولیا و مربیان؛ فیلم‌های تربیتی داستانی بلند برای کودک و نوجوان، اولیا و مربیان؛ نماهنگ، جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در ادامه مسیر، «شعار دانش در آینه تصویر» را در راستای تحقق عدالت آموزشی برای خود برگزید که تاکنون همچنان به این شعار وفادارانه عمل کرده است.

در صورتی که بسته‌های آموزشی در مدارس جا بیفتد، معلم می‌تواند در کنار آموزش کتاب، از فیلم‌های آموزشی و تربیتی که در سال‌های گذشته در دبیرخانه جشنواره آرشیو شده‌اند، بهره‌مند شود که در این صورت جریان تعلیم و تربیت در مدارس کشور آسان خواهد شد

اولین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های آموزنده (۱۳۴۲)

اولین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم‌های آموزنده با شرکت ۲۱ کشور جهان، با دریافت ۲۱ فیلم خارجی و تعدادی فیلم ایرانی، در یکی از مدارس تهران، با هدف ارتقای سطح علمی و عمومی معلمان کار خود را آغاز کرد. دبیر این جشنواره احمدعلی مهرپور رئیس دفتر اداره کل سمعی و بصری آموزش و پرورش بود. مخاطبان

اصلی دوره اول، رؤسای مدارس (ابتدایی و متوسطه)، رؤسای مناطق آموزش و پرورش، معلمان، کارمندان عالی رتبه سازمان‌ها و وزارتخانه‌های دیگر و مقامات کشوری و لشکری بودند.

چهل و سومین جشنواره فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد (۱۳۹۲) ویژگی‌های جشنواره

وزارت آموزش و پرورش معمولاً در برگزاری این جشنواره از همراهی و حمایت دیگر نهادهای فرهنگی و اجتماعی هم بهره‌مند بوده است. بنا بر روال سال‌های گذشته، در سال ۱۳۹۲ دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی چهل و سومین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد را با همکاری اداره آموزش‌های شهروندی شهرداری منطقه ۱۲ تهران برگزار می‌کند.

موضوعات این جشنواره عبارت‌اند از: دیدگاه‌ها و رهنمودهای امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری در حوزه تعلیم و تربیت، نماز و حج؛ تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش؛ استقرار نظام آموزشی ۳-۳-۶؛ تعلیم و تربیت اسلامی؛ مقایسه تطبیقی آموزش و پرورش نوین و آموزش و پرورش سنتی و نگاهی به آموزش و پرورش کشورهای پیشرفته؛ آموزش و پرورش خاص (فرزندگان و نخبگان و مدارس عشایری و استثنایی)؛ آموزش و پرورش و ارزش‌ها و مفاهیم دفاع مقدس؛ تأثیر اردوهای راهیان نور در حفظ ارزش‌های دفاع مقدس؛ آموزش بزرگسالان (نهضت سوادآموزی)؛ فرهیختگان تعلیم و تربیت، معلمان و دانش‌آموزان شهید؛ کاربرد فناوری نوین در عرصه آموزش و پرورش؛ نگین زیبای ایران (خلیج همیشه فارس - سواحل زیبای مکران)؛ آداب و مهارت‌های زندگی و حقوق شهروندی؛ پدافند غیرعامل (آمادگی در برابر حوادث غیرطبیعی)؛ فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی؛ اقتصاد مقاومتی؛ حفاظت محیط زیست؛ جوانان و پرهیز از رفتارهای پرخطر؛ علم برای زندگی؛ توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.

در بخش ویژه جشنواره، تولیداتی با موضوع پیام‌ها و نام‌گذاری‌های مقام معظم رهبری در سه سال گذشته شرکت دارند. این نام‌گذاری‌ها عبارت‌اند از: جهاد اقتصادی؛ تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی؛ حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی.

گروه‌های شرکت‌کننده

در جشنواره نیز از این قرارند: گروه فیلم‌های علمی و آموزشی؛ گروه فیلم‌های مستند؛ گروه فیلم‌های پویانمایی (انیمیشن)؛ گروه فیلم‌های داستانی بلند؛ گروه فیلم‌های داستانی کوتاه؛ نماهنگ.

اخبار جشنواره

کفاش، دبیر جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در مورد اهمیت آن به «خبرگزاری آنا» گفت: جشنواره فیلم رشد نقش مهمی در تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش دارد. در صورتی که بسته‌های آموزشی در مدارس جا بیفتد، معلم می‌تواند در کنار آموزش کتاب، از فیلم‌های آموزشی و تربیتی که در سال‌های گذشته در دبیرخانه جشنواره آرشیو شده‌اند، بهره‌مند شود که در این صورت جریان تعلیم و تربیت در مدارس کشور آسان خواهد شد.

وی اهداف جشنواره را چنین برشمرد: شناسایی، انتخاب و معرفی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی از سراسر جهان؛ بهره‌گیری از توانایی صنعت سینما در آموزش و پرورش و نقش مؤثر آن در پیشبرد فرایند یاددهی و یادگیری؛ تبادل فرهنگی و هنری بین کشورهای مختلف دنیا و جمهوری اسلامی ایران؛ ارتقای جایگاه فیلم‌های آموزشی و تربیتی از نظر کمی و کیفی در سطح کشور و تشویق هنرمندان برجسته ایران و سایر کشورها به تهیه و ساخت فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی؛ آگاهی از تحولات و نوآوری‌های علمی - آموزشی و تربیتی کشورهای جهان.

همچنین به گزارش این خبرگزاری، از پوستر یازدهمین جشنواره دانش‌آموزان فیلم‌ساز در کنار پوستر چهل و سومین دوره از جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد رونمایی شده است. چهل و سومین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد از ۳ تا ۱۰ آبان ماه در تهران و هم‌زمان در سواحل «مکران» (دریای عمان) برگزار شد.

به گزارش «همشهری آنلاین»، فیلم‌های برگزیده جشنواره فیلم رشد هم‌زمان با برگزاری رسمی این جشنواره، با هدف آموزش کودکان و نوجوانان دانش‌آموز در ۲۰۰ مرکز آموزشی شهر تهران اعم از مدارس، کانون‌های فرهنگی و تربیتی آموزش و پرورش، خانه ریاضی و... اکران شد.

پی‌نوشت‌ها

1. Laurent Graenicher
2. Claudio pazienza
3. Dorrota paciarelli
4. Mait Lass

منابع

۱. تاریخچه چهل دوره برگزاری جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد. معاونت فناوری ارتباطات و اطلاعات آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. تهران. ۱۳۸۰.
۲. فیلم شناخت چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد. دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. تهران. ۱۳۹۱.
۳. رشدواره (نشریه روزانه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد). دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. تهران. ۱۳۹۱.
4. <http://hamshahronline.ir>